

Versiune anonimată

Rezumat

C-404/21 - 1

Cauza C-404/21

Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție

Data depunerii:

30 iunie 2021

Instanța de trimitere:

Tribunale Ordinario di Asti (Italia)

Data deciziei de trimitere:

13 ianuarie 2021

Reclamant:

WP

Pârâte:

Istituto nazionale della previdenza sociale

Repubblica italiana

Obiectul procedurii principale

Acțiune având ca obiect constatarea dreptului unui membru al personalului Băncii Centrale Europene (BCE) la transferul către sistemul de pensii al acesteia din urmă al drepturilor de pensie dobândite la Istituto nazionale della previdenza sociale (Institutul Național pentru Securitate Socială) (INPS) și/sau a dreptului acestui membru al personalului BCE la același transfer cu titlu de despăgubire pentru lipsa punerii în aplicare a reglementării europene

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Cerere de decizie preliminară, în temeiul articolului 267 TFUE, cu privire la compatibilitatea cu articolele 45 și 48 TFUE, cu articolul 4 TUE, cu articolul 11 din anexa VIII la Statutul funcționarilor Uniunii Europene și cu articolul 8 din anexa IIIA la Condițiile de angajare a personalului Băncii Centrale Europene a unei reglementări sau a unei practici naționale care nu permite transferul capitalului corespunzător drepturilor de pensie dobândite în sistemul național de securitate socială către sistemul de pensii al BCE. Recunoașterea dreptului la transferul menționat chiar în lipsa unui act de punere în aplicare sau a unui acord între statul membru sau organismul național de securitate socială și BCE.

Întrebările preliminare

„1) Articolele 45 și 48 TFUE, articolul 4 TUE, articolul 11 din anexa VIII la Statutul funcționarilor [Uniunii Europene] și articolul 8 din anexa IIIA la Condițiile de angajare a personalului BCE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale sau unei practici administrative naționale care nu permite unui lucrător dintr-un stat membru, care a efectuat contribuții la organismul național de securitate socială și care, în prezent, lucrează într-o instituție a Uniunii, precum BCE, să transfere către sistemul de pensii al instituției menționate contribuțiile de pensie efectuate în cadrul sistemului de securitate socială din propriul stat?

2) În funcție și de răspunsul la prima întrebare, dreptul la transferul contribuțiilor trebuie să fie posibil chiar în lipsa unui act legislativ intern de punere în aplicare sau a unui acord specific între statul membru de origine al lucrătorului sau casa sa de pensii, pe de o parte, și instituția Uniunii, pe de altă parte?”

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Articolele 45 și 48 TFUE

Articolul 4 alineatul (3) TUE

Articolul 11 din anexa VIII la Statutul funcționarilor Uniunii Europene

Articolul 8 din anexa IIIA la Condițiile de angajare a personalului BCE:

„The ECB shall enter into agreements and make appropriate arrangements with such other employee benefit arrangements, organisations and governments as it determines to accept the transfer to the Scheme of amounts of cash in respect of members following completion of their probationary period with the ECB.”

Dispozițiile naționale invocate

Articolul 18 din Legea nr. 115 din 29 iulie 2015

Potrivit acestui articol, începând cu 1 ianuarie 2016, cetățenii Uniunii Europene care sunt sau au fost înscrși în sistemul de asigurare socială generală obligatorie pentru invaliditate și pentru limită de vârstă a lucrătorilor salariați au posibilitatea de a cumula perioadele de asigurare realizate în cadrul acestuia cu cele realizate în cadrul organizațiilor internaționale. Cumularea perioadelor de asigurare se poate obține la cererea persoanei interesate, care trebuie depusă la instituția italiană de securitate socială la care persoana respectivă a realizat perioade de asigurare.

Articolul 1 din Legea nr. 29 din 7 februarie 1979

Potrivit acestui articol, unui lucrător salariat, din sectorul public sau privat, care este sau a fost înscris în forme obligatorii de asigurare socială echivalente cu asigurarea generală obligatorie pentru invaliditate și pentru limită de vârstă a lucrătorilor salariați administrată de INPS i se recunoaște, în vederea stabilirii dreptului la o pensie unică, posibilitatea de a solicita cumularea tuturor perioadelor de contribuție realizate în cadrul formelor de asigurare socială menționate anterior prin înscrierea în sistemul de asigurare generală obligatorie și prin constituirea în cadrul acestuia din urmă a situațiilor de asigurat corespunzătoare. În acest scop, casa de origine transferă către sistemul de asigurare generală obligatorie menționat cuantumul contribuțiilor de competența sa. Acest lucru este însă valabil numai pentru organismele naționale de securitate socială.

Acordul încheiat între INPS și Banca Europeană de Investiții la 24 ianuarie 2000 cu privire la transferul situațiilor de asigurat, aplicabil personalului Băncii Europene de Investiții, și Circulara INPS nr. 14 din 23 ianuarie 2001, care descrie elementele esențiale ale acordului

Acest acord prevede, pe lângă posibilitatea transferului către INPS al capitalului corespunzător drepturilor de pensie dobândite la BEI, și ipoteza inversă a transferului către BEI al capitalului corespunzător drepturilor de pensie dobândite la INPS. În această a doua ipoteză, cererea de transfer al situației de asigurat va putea fi depusă direct la INPS și, pentru informare, la BEI de personalul încadrat la momentul depunerii cererii și pentru perioadele de asigurare realizate la INPS care nu au fost luate în considerare la calcularea pensiei. BEI solicită INPS echivalentul actuarial corespunzător situației constituite la fondul vizat. În termen de 60 de zile de la primirea acceptării din partea solicitantului, INPS comunică persoanei interesate și BEI cuantumul care trebuie transferat și, în următoarele trei luni, efectuează transferul sumelor.

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 Reclamantul este în prezent membru al personalului BCE, în cadrul căreia lucrează de la 1 martie 2012. În perioada cuprinsă între 1 august 1982 și 24 februarie 2012, el a lucrat în Italia, în calitate de salariat al unui angajator privat, și a beneficiat, pentru această perioadă, de plata contribuției obligatorii la Fondul de pensii al lucrătorilor salariați din cadrul INPS.
- 2 La 12 decembrie 2016, reclamantul a solicitat INPS transferul către sistemul de pensii al BCE – fie chiar după eventuala încheiere a unui acord între INPS și BCE și, după caz, chiar cu titlu de despăgubire – al echivalentului actuarial corespunzător situației de asigurat constituite în favoarea sa la Fondul de pensii al lucrătorilor salariați din cadrul INPS, calculat potrivit normelor care reglementează pensiile în cadrul aceluiași fond vizat, la data depunerii cererii.
- 3 Cu titlu alternativ, reclamantul a solicitat INPS transferul către sistemul de pensii al BCE al capitalului actualizat aferent contribuțiilor de asigurări sociale plătite la Fondul de pensii al lucrătorilor salariați din cadrul INPS.
- 4 INPS a respins cererea reclamantului, arătând că nu putea efectua transferul solicitat în lipsa unei măsuri legislative specifice sau a unui acord bilateral.
- 5 Contestația administrativă formulată ulterior de reclamant împotriva deciziei de respingere a cererii a fost declarată inadmisibilă.
- 6 Prin urmare, reclamantul a introdus acțiune la instanța de trimitere, solicitând:
 - cu titlu principal: constatarea și declararea obligației INPS și/sau a Repubblica italiana (Republica Italiană) de a adopta toate măsurile necesare în vederea transferării către sistemul de pensii al BCE a sumei de 714 924,79 EUR, reprezentând echivalentul actuarial al drepturilor de pensie constituite în favoarea reclamantului la Fondul de pensii al lucrătorilor salariați din cadrul INPS, cu obligarea, în consecință, a INPS și/sau a Republicii Italiene la adoptarea tuturor măsurilor necesare în vederea transferării sumei menționate către sistemul de pensii al BCE;
 - cu titlu subsidiar: constatarea și declararea obligației INPS și/sau a Republicii Italiene de a transfera către sistemul de pensii al BCE suma de 714 924,79 EUR, cu titlu de despăgubire, cu obligarea, în consecință, a INPS și/sau a Republicii Italiene la transferarea către sistemul de pensii al BCE a sumei menționate cu titlu de despăgubire.
- 7 INPS a ridicat excepția inadmisibilității acțiunii și, pe fond, a invocat inexistența dreptului pretins de reclamant.
- 8 Republica Italiană contestă temeinicia acțiunii.

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 9 Potrivit reclamantului, articolul 11 din anexa VIII la Statutul funcționarilor Uniunii Europene și articolul 8 din anexa IIIA la Condițiile de angajare a personalului BCE conferă în mod direct funcționarilor BCE dreptul la transferul drepturilor de pensie dobândite la fondul național de pensii. Astfel, potrivit articolului 11 din anexa VIII la Statutul funcționarilor Uniunii Europene, funcționarul care intră în serviciul Uniunii după ce și-a încheiat activitatea în cadrul unei administrații naționale poate plăti Uniunii capitalul, actualizat până la data transferului efectiv, reprezentând drepturile de pensie dobândite în temeiul exercitării activităților menționate anterior. Autoritatea împuternicită să facă numiri a fiecărei instituții în cadrul căreia își exercită atribuțiile funcționarul stabilește, prin intermediul unor dispoziții generale de punere în aplicare, numărul de ani de plată a contribuțiilor la sistemul de pensii pe care aceasta îi ia în considerare conform sistemului de pensii din Uniune, aferenți perioadei de muncă anterioară. Articolul 8 din Condițiile de angajare a personalului BCE prevede în plus că BCE trebuie să încheie acorduri cu fondurile de pensii naționale pentru a garanta transferul în capital al drepturilor de pensie de la fondurile naționale către cel al BCE în ceea ce privește personalul care și-a încheiat perioada de probă la aceasta din urmă.
- 10 Prin urmare, practica INPS, care refuză să efectueze transferul menționat în lipsa unui act legislativ intern de transpunere sau a unui acord între INPS sau statul italian și BCE, ar fi contrară dispozițiilor amintite mai sus, precum și articolelor 45 și 48 TFUE și obligației de cooperare loială prevăzute la articolul 4 TUE, împiedicând realizarea libertății de circulație a lucrătorilor recunoscută de tratat și în special aducând atingere drepturilor celor care, după ce au lucrat într-un stat membru, au desfășurat ulterior activități profesionale în cadrul unei instituții europene. INPS ar fi, așadar, obligat să transfere drepturile de pensie dobândite la acest organism. În ceea ce privește modalitățile de calculare a drepturilor menționate, INPS ar putea lua în considerare, dacă este necesar, criteriile stabilite în acordul încheiat între INPS și BEI, la care se referă Circulara INPS nr. 14 din 23 ianuarie 2001.
- 11 Reclamantul arată în plus că neadoptarea unui act legislativ intern sau a unui acord între INPS și BCE cu privire la modalitățile de realizare a transferului în discuție ar constitui o încălcare a dreptului Uniunii și în special a obligației de cooperare loială, care ar da naștere obligației de plată a unor despăgubiri în favoarea reclamantului.
- 12 Potrivit INPS, dispozițiile de drept al Uniunii amintite mai sus nu pot fi aplicate în mod direct. Prin urmare, în lipsa unei norme sau a unui acord de transpunere, această instituție nu ar putea efectua transferul în discuție.
- 13 Republica Italiană neagă, în speță, că sunt îndeplinite condițiile de recunoaștere a dreptului la despăgubire pentru lipsa punerii în aplicare a dreptului Uniunii.

Prezentare succintă a motivelor trimiterii preliminare

- 14 Instanța de trimitere consideră că este necesar să se stabilească dacă articolele 45 și 48 TFUE, articolul 4 TUE, articolul 11 din anexa VIII la Statutul funcționarilor Uniunii Europene și articolul 8 din anexa IIIA la Condițiile de angajare a personalului BCE trebuie interpretate în sensul că recunosc în favoarea funcționarilor unei instituții europene, în special ai BCE, dreptul la transferul către sistemul de pensii al acestora din urmă al drepturilor de pensie dobândite la organismul național de securitate socială și dacă acest drept trebuie recunoscut chiar independent de adoptarea unei norme naționale de punere în aplicare sau de încheierea unui acord specific între statul membru sau organismul național de securitate socială și BCE, prin care să fie definite modalitățile de aplicare a dreptului menționat. Cu titlu alternativ, în opinia instanței de trimitere, ar putea fi luate în considerare criteriile prevăzute de Legea nr. 29 din 7 februarie 1979 în ceea ce privește cumularea contribuțiilor între organisme naționale de securitate socială.
- 15 Referitor la aceste probleme de interpretare, instanța de trimitere amintește două hotărâri ale Curții.
- 16 În Hotărârea din 4 iulie 2013, Gardella, C-233/12, punctele 28-30, în cazul unui funcționar al Oficiului European de Brevete (OEB), Curtea a exclus existența dreptului la transferul drepturilor de pensie dobândite de acesta din urmă în perioadele în care a fost încadrat în muncă în Italia, întrucât, pe de o parte, OEB nu este nici o instituție, nici un organ al Uniunii, astfel încât funcționarii săi sunt excluși din domeniul subiectiv de aplicare al Statutului funcționarilor Uniunii Europene, și, pe de altă parte, Regulamentul privind pensiile al OEB – care nu este un act juridic al Uniunii și nu produce efecte directe în statele membre, precum Statutul funcționarilor Uniunii Europene – prevede, drept condiție pentru transferul capitalului reprezentând drepturile de pensie, o permisiune specială a organismului care gestionează sistemul de pensii național.
- 17 Instanța de trimitere consideră, așadar, că se poate susține o argumentare „*a contrario*”, în sensul existenței dreptului unui funcționar al BCE la transferul drepturilor de pensie pe care le-a dobândit în cadrul unui organism național de gestionare a sistemului de pensii, dat fiind că BCE este o instituție a Uniunii Europene și că articolul 8 din anexa IIIA la Condițiile de angajare a personalului BCE nu prevede necesitatea unei permisiuni din partea organismului național de securitate socială.
- 18 În Hotărârea din 5 decembrie 2013, Časta, C-166/12, la punctele 30-32, Curtea a statuat că, prin articolul 11 alineatul (2) din anexa VIII la statut, legiuitorul Uniunii nu urmărea o armonizare a diverselor dispoziții naționale în domeniul pensiilor și că dreptul Uniunii recunoaște posibilitatea statelor membre de a defini principiile fundamentale ale sistemului lor de asigurări sociale. Statele membre dispun de o largă putere de apreciere atunci când adoptă reglementările lor naționale care pun în aplicare articolul 11 alineatul (2) din anexa VIII la statut, în

special în ceea ce privește metoda prin care se determină de către statele membre valoarea capitalului reprezentând drepturile de pensie dobândite în sistemul național și destinate a fi luate în considerare de sistemul de pensii al Uniunii.

- 19 Instanța de trimitere consideră că din această hotărâre pare să rezulte necesitatea adoptării unei reglementări naționale specifice, care să vizeze stabilirea cuantumului capitalului corespunzător drepturilor de pensie dobândite în sistemul național care trebuie transferate în sistemul de pensii al Uniunii, și imposibilitatea, în lipsa unei astfel de norme de punere în aplicare, de a recurge la criteriile de calcul prevăzute în legislația internă pentru ipoteze similare de transfer al situațiilor de asigurat între sisteme de pensii naționale diferite sau prevăzute în convenții încheiate de INPS și alte organisme ale Uniunii, precum cea încheiată de INPS și BEI.
- 20 Având în vedere aceste considerații, instanța de trimitere adresează Curții întrebările preliminare menționate mai sus.

DOCUMENT DELIBERATO